

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Maria Szulc

w sprawie ze skargi D. S. o wznowienie postępowania
w sprawie z powództwa D. S.
przeciwko B. K.
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
zakończoną prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 15 lutego 2018 r., sygn. akt I ACa (...)
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 10 marca 2020 r.,
zażalenia skarżącej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 kwietnia 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę D. S. o wznowienie postępowania w sprawie z jej powództwa przeciwko B.K. o ochronę dóbr osobistych, zakończoną prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 lutego 2018 r., sygn. I ACa (...) wskazując, że skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia.

W zażaleniu skarżąca zarzuciła naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c., art. 49 k.p.c. w zw. z art. 401 pkt 1 k.p.c., art. 50 § 3 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 401 pkt 1 k.p.c. i art. 49 k.p.c., art. 5 k.p.c. w zw. z art. 401 pkt 2 k.p.c. Na tej podstawie wnosiła o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i rozpoznanie skargi o wznowienie postępowania, ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się do podniesionej w zażaleniu wątpliwości czy wnoszący zażalenie w imieniu powódki pełnomocnik jest do tej czynności procesowej umocowany zauważa się, że ustanowienie radcy prawnego z urzędu zgodnie z art. 118 k.p.c. jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego. Zakres pełnomocnictwa procesowego określa art. 91 k.p.c. stanowiąc, że obejmuje ono wszystkie łączące się ze sprawą czynności procesowe. Pojęcie „sprawy”, o której jest w nim mowa obejmuje zespół czynności procesowych stron i sądu rozciągających się między wniesieniem pozwu, a uprawomocnieniem się orzeczenia co do istoty lub kończącego postępowanie w inny sposób. Zasadniczo do zakresu pełnomocnictwa nie wchodzi czynności procesowe dotyczące postępowania, które może toczyć się po uprawomocnieniu orzeczenia. Artykuł 91 k.p.c. przewiduje jednak wyjątek od tej zasady obejmując zakresem pełnomocnictwa również skargę o wznowienie postępowania, która – mimo, że jest skierowana przeciwko prawomocnemu orzeczeniu – stanowi „czynność łączącą się ze sprawą” w rozumieniu tego przepisu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., I CZ 84/15, nie publ.). Wnoszącemu zażalenie, radcy prawnemu G. G. jako wyznaczonemu przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w [...]. pełnomocnikowi z urzędu, w dniu 8 lipca 2019 r. skutecznie doręczono odpis kwestionowanego zażalenia postanowienia, zażalenie wniesiono z zachowaniem terminu ustawowego. Zarzuty tego zażalenia są nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga o wznowienie nie opiera się na ustawowej podstawie nie tylko wówczas, gdy podana w niej podstawa

nie odpowiada wzorcowi którejkolwiek z podstaw wskazanych w kodeksie, lecz także wtedy, gdy podstawa ta odpowiada wprawdzie temu wzorcowi, ale w rzeczywistości nie wystąpiła (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2017 r., V CZ 79/17, niepubl.; z dnia 9 października 2015 r., IV CZ 24/15, niepubl.; z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 126/13, niepubl., z dnia 5 lutego 2009 r., I CZ 4/09, niepubl., z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 36/06, niepubl., z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, niepubl.).

Badając, czy skarga jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia, sąd bierze pod uwagę jedynie treść twierdzeń faktycznych zawartych w skardze i nie weryfikuje ich prawdziwości. Zakładając prawdziwość tych twierdzeń sąd sprawdza, czy mógłby dokonać ich subsumpcji pod hipotezę którejkolwiek z przewidzianych w ustawie podstaw wznowienia, co wiąże się z istoty rzeczy z koniecznością dokonania wykładni hipotezy norm opisujących ustawowe podstawy wznowienia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, niepubl., z dnia 20 października 2016 r., II CZ 105/16, niepubl., z dnia 25 sierpnia 2016 r., V CZ 44/16, niepubl.; z dnia 22 listopada 2019 r., III CZ 44/19, niepubl., z dnia 23 lutego 2018 r., III CZ 2/18, nie publ.).

W rozpoznawanej sprawie skarżąca wskazywała, że sędzia Sądu Okręgowego K. G. orzekający w sprawie w pierwszej instancji wydał wyrok bezprawnie, ponieważ dnia 13 lipca 2015 r. złożył nieprawdziwe oświadczenie o swojej bezstronności. Okoliczność ta nie wypełnia znamion żadnej z podstaw wznowienia, w tym także podstaw przewidzianych w art. 401 pkt 1 k.p.c. Podniesiona przez skarżącą wątpliwość co do bezstronności sędziego może być rozważana jako okoliczność uzasadniająca wyłączenie sędziego na mocy postanowienia sądu (art. 49 k.p.c.), ale tego rodzaju okoliczność nie stanowi podstawy wznowienia, o której mowa w art. 401 pkt 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007 r., I PZ 9/07, OSNP 2008, nr 17-18, poz. 257; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2018 r., III CZ 2/18, nie publ.).

Skarżąca twierdziła również, że zgłoszony przez nią wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w (...) nie został rozpoznany, co – w jej

ocenie – przesądza o nieważności postępowania. Podnosiła też, że Sąd Apelacyjny w (...) wyrokował w dniu 15 lutego 2018 r., mimo że postanowienie tego Sądu z dnia 15 lutego 2018 r. o oddaleniu wniosku o wyłączenie SSA B. B. nie było prawomocne. Przedstawione wadliwości proceduralne nie wypełniają jednak ustawowej podstawy wznowienia. W pierwszej kolejności zauważyć jednak należy, że skarżąca w postępowaniu apelacyjnym składała kilkakrotnie wnioski o wyłączenie sędziów. W sprawie orzekł skład w osobach sędziów J. W. , B. B. i H. N. P.. Wniosek o ich wyłączenie został prawomocnie oddalony postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 15 listopada 2016 r. Kolejne wnioski o wyłączenie tych sędziów i pozostałych, bez wskazania nowych okoliczności uzasadniających takie wnioski, zostały zwrócone stąd twierdzenie skarżącej, że w sprawie orzekali sędziowie, którzy powinni podlegać wyłączeniu czy też, że orzekali przez prawomocnym rozpoznaniem wniosku o ich wyłączenie, jest bezprzedmiotowe. Zauważa się jednak, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, iż określona w art. 401 pkt 1 k.p.c. podstawa wznowienia nie obejmuje sytuacji związanej z wyłączeniem sędziego od rozpoznania sprawy na wniosek strony (art. 49 k.p.c.; zob. postanowienia SN z 22 listopada 2017 r., IV CZ 82/17; z 12 lipca 2018 r., III CZ 20/18- nie publ.). Podstawą nieważności postępowania jest wyłącznie sytuacja, w której orzekał sędzia podlegający wyłączeniu z mocy ustawy (art. 379 pkt 4 k.p.c.), nie zaś sędzia podlegający wyłączeniu na wniosek (art. 49 k.p.c.), względnie objęty wnioskiem strony o jego wyłączenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2018 r., V CSK 595/17, nie publ.; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 2001 r., I CKN 995/00; z dnia 25 listopada 2015 r., II CSK 752/14; z dnia 25 października 2016 r., II CSK 72/16 - nie publ.).

Zgodnie z art. 401 pkt 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności, jeżeli strona nie była należycie reprezentowana bądź, jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania. Ocena, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, powinna być dokonywana przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy. Artykuł 401 pkt 2 k.p.c. uzależnia dopuszczalność wznowienia od występowania związku pomiędzy naruszeniem przepisów prawa, a pozbawieniem strony możliwości działania. Strona

zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwia, a nie tylko utrudnia lub ogranicza popieranie przed sądem dochodzonych żądań (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2018 r., I CZ 144/17, nie publ.). Z poczynionych przez Sąd Apelacyjny ustaleń wynikało, że powódka przez cały tok postępowania w sprawie była zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika z urzędu, a także brała aktywny udział w czynnościach procesowych i korzystała z przysługujących jej uprawnień, dokonując samodzielnie czynności. Fakt nieuwzględnienia wniosków procesowych powódki, w tym wniosku o zmianę pełnomocnika z urzędu i o odroczenie posiedzenia nie przesądza o tym, że powódka została pozbawiona możliwości działania.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.